

Jaarverslag Kinderrechtencommissariaat
Antwoorden van de kinderrechtencommissaris
op de vragen van de fracties

Commissie Onderwijs 8 februari 2024

Algemeen: meldingen en adviezen
--

Groen

1. *Welke inspanningen doet het Kinderrechtencommissariaat om de drempel tot contactname of meldingen zo laag mogelijk te houden?*

In het algemeen pogen we die drempel zo laag mogelijk te houden door:

- Verschillende kanalen aan te bieden,
- Ons te richten tot professionals om jongeren en kwetsbare gezinnen naar ons toe te leiden,
- Ons – na een eerste contactname – flexibel op te stellen, bv. door ter plaatse te gaan, bezoeken af te leggen, buiten de werkuren terug te bellen, een doventolk in te schakelen (telefoon én online), ...
- Voor de permanentie steeds een medewerker in te schakelen die al meteen de basisinformatie kan geven (geen keuzemenu, ...)

Uit een gesprek met dove jongeren bleek dat we zeker voor die groep nog extra inspanningen zullen moeten leveren om onze Klachtenlijn meer toegankelijk te maken. Voor sommige van die jongeren ligt schriftelijke contactname via e-mail of via onze website niet voor de hand omdat ze het geschreven NL onvoldoende beheersen. We plannen om in de nabije toekomst samen met o.m. Doof Vlaanderen te bekijken hoe we onze Klachtenlijn ook voor die kinderen en jongeren meer toegankelijk kunnen maken.

Groen

2. *Uit het lijstje van melders blijkt dat onderwijsprofessionals vaak zelf contact opnemen met het Kinderrechtencommissariaat: 103 van de 1289 meldingen kwam van mensen die in het onderwijs staan.*

- 2.1. *Waarover gaan deze meldingen? Waar maken onderwijsprofessionals zich vooral zorgen over?*

De meldingen/klachten van onderwijsprofessionals gingen over:

• Onderwijs	53
○ Schoolreglement & sancties	12
○ Leerlingenbegeleiding intern	7
○ Studie- en schoolkeuze	6
○ Leerplicht – huisonderwijs	6
○ Specifieke leernoden	4
○ Weigering inschrijving	3
○ Evaluatie en oriëntering	2
○ Andere	13

• Kinderen op de vlucht	19
• Gezinscontext	14
• Jeugdhulp	9
• Politie: optreden schoolomgeving /verhoor	4
• Overige	4

2.2. *Is er de laatste jaren een evolutie te zien in thema's waarover onderwijsprofessionals melding doen?*

Dat blijft relatief constant. Het aandeel meldingen door onderwijsprofessionals over

- onderwijsthema's schommelde de voorbije 4 jaar rond 50%. In 2018-2019 was dat slechts 43% (op 94 meldingen door ond.w.prof)
- gezinscontext (ruim: incl. echtscheiding) in de laatste 5 jaren tussen 14% en 19%;
- jeugdhulp en justitie schommelde de voorbije 5 jaar rond 10%;

Iets meer variatie was er voor meldingen over

- politie-optreden: van 1% tot 7%; hier echter geen duidelijke evolutie – gaat op en af.
- Kinderen op de vlucht: van 6% (in '18-'19) tot 18% (vorig jaar). Hier is wel een toename merkbaar over de voorbije vijf jaar.

De beperkte aantallen per (sub-)thema maakt natuurlijk dat elke evolutie relatief is.

Het totaal aandeel klachten/meldingen door onderwijsprofessionals t.a.v. het totale aandeel meldingen bij de Klachtenlijn schommelde de voorbije vijf jaar tussen 6% en 8%. Dat aandeel was vorig jaar maar iets hoger (0,3%) dan vijf jaar geleden.

Adviezen: algemeen

Groen

3. *Hoe evalueert het Kinderrechtencommissariaat, in grote lijnen, de omgang met hun beleidsadviezen binnen het beleidsdomein Onderwijs?*

3.1. *Op welke vlakken werd er geluisterd naar hun advies; waar had het beter gekund; waar missen ze zaken in het beleid?*

We stellen vast dat onze beleidsadviezen geregeld ter sprake komen als in de Commissie Onderwijs het betreffende beleidsinitiatief of thema aan de orde is. Maar dat betekent uiteraard niet dat ons advies ook gevolgd wordt. Soms vinden we in een navolgend beleidsinitiatief elementen terug die stroken met wat wij al langer vragen. Dat was bijvoorbeeld het geval met de opheffing – in het Leersteundecreet - van geografische beperkingen om vanuit een school voor buitengewoon basisonderwijs een vestigingsplaats op te richten op een campus van een school voor gewoon basisonderwijs. Dat is een maatregel die alvast een eerste stap kan vormen in de realisatie van een betere geografische spreiding van scholen voor buitengewoon onderwijs – iets waar wij al langer voor pleiten. Maar we kunnen uiteraard niet stellen dat die maatregel er (mede) gekomen door ons pleidooi voor zo'n betere geografische spreiding.

Groen

3.2. Welke thema's zou het Kinderrechtencommissariaat de komende maanden nog als prioritair naar voor willen schuiven voor het beleidsdomein Onderwijs?

Als met 'de komende maanden' de periode tot aan de verkiezingen bedoeld wordt, suggereren wij in te zetten op:

- een punctuele wijziging in de regelgeving voor aanmelden in het buitengewoon onderwijs, zodat wie het voorgaande schooljaar al geen plaats vond, voorrang krijgt (zie verder onder vraag 7),
- het opzetten van een meldpunt voor 'weigeringen onder de tafel' zodat o.m. scholen die achterblijven op het vlak van inclusie, beter gemonitord kunnen worden; dit kan op basis van de bestaande decretale basis (zie verder onder vraag 29),
- het sensibiliseren van scholen buitengewoon onderwijs en van CLB's over de instrumenten die binnen de pilootprojecten leerlingenvervoer zijn ontwikkeld om in gesprek te gaan met ouders en kinderen over hun individuele vervoers-noden en vervoersmogelijkheden. Verschillende initiatieven die in het kader van de pilootprojecten ontwikkeld werden, kunnen nu al breder in de praktijk gebracht worden zonder dat eerst nieuwe decreetgeving vereist is.

Als het gaat om de periode vanaf volgende legislatuur, verwijzen we graag naar ons memorandum 2024. Daarin schoven we als prioriteiten naar voor:

- Lerarentekort tegengaan
- Goede monitoring van inclusie en van leerlingen die thuis zitten
- Aandacht voor mentaal welzijn op school
- Impact van armoede op onderwijs

Plaatstekort

Capaciteit buitengewoon onderwijs (p. 62 van het jaarverslag)

• Stijging aantal leerlingen in buitengewoon kleuteronderwijs

Vooruit

4. Wat ligt volgens het kinderrechtencommissariaat aan de basis van deze explosieve stijging?

Open VLD

5. In het buitengewoon onderwijs is er momenteel een capaciteitsprobleem. Eén van de oorzaken is de stijgende vraag naar plaats in het buitengewoon onderwijs. Eén van de opmerkelijke evoluties is de enorme stijging in het buitengewoon kleuter-onderwijs (Stijging van 35% op 10 jaar terwijl de kleuterpopulatie daalde met 3,5%). Heeft de kinderrechtencommissaris een verklaring voor deze stijging?

Een verklaring hebben wij zelf niet. We kijken uit naar de resultaten van het onderzoek dat momenteel in opdracht van de minister van onderwijs loopt. We hopen dat de onderzoekers verschillende pistes nader onderzoeken:

- Heeft het te maken met een objectieve toename van problematieken? Zijn er m.a.w. nu meer kinderen met specifieke leernoden, ontwikkelingsstoornissen e.d.? En zo ja, wat is daar dan de oorzaak van?

- Kunnen scholen voor gewoon onderwijs tegenwoordig minder goed om kinderen die 'anders' zijn dan vroeger? En is er dus vooral sprake van een grotere neiging tot doorverwijzen naar het BuO? En gaan de CLB's daar dan te gemakkelijk in mee?
- Heeft het te maken met een grotere drang tot 'labeling' van afwijkend gedrag? Creëert het aanbod (van een meer verfijnde diagnostiek) de vraag naar aangepast onderwijs)?

- **Impact van het decreet leersteun.**

N-VA

6. *Jullie zijn voorzichtig positief over het nieuwe decreet leersteun. Zien jullie een kentering met betrekking tot het tegemoetkomen aan het capaciteitstekort?*

Daarvoor is het nog te vroeg. Het leersteundecreet ging in op 1 september 2023. We zijn een half schooljaar verder. Dat lijkt ons te kort dag om de impact van het leersteundecreet op de vraag naar BuO al te kunnen evalueren.

- **Wijziging inschrijvingsrecht BuO**

N-VA

7. *Bij ouders en scholen leeft de vraag om extra voorrangsregel in te voeren voor leerlingen die het vorige jaar tevergeefs werden aangemeld voor een plaats in het buo. Waar concreet zou die voorrang volgens jullie moeten staan naast de andere reeds bestaande voorrangsregelingen? Hoe zouden jullie dit concreet in het inschrijvingsdecreet inschrijven?*

Ons voorstel zou zijn om leerlingen die in het voorgaande schooljaar al tevergeefs een plaats in het BuO zochten, vooraan in de rangorde te plaatsen; qua voorrang minstens op gelijke hoogte als de leerlingen die al een broer of zus op de betreffende school hebben.

Zo'n voorrangsregeling vergt uiteraard een manuele controle van de voorrangscclaim, door de betrokken school of door het LOP. Maar dat geldt ook voor de voorrang voor kinderen met een broer of zus op de school of voor kinderen van personeelsleden. Ook voor die groepen moeten de ouders bij het aanmelden die voorrang claimen door ze aan te kruisen en moet de betrokken school vervolgens – voor de rangordening gebeurt – checken of die voorrangscclaim terecht is.

Vlaams Belang

8. *Heeft u de vraag aan het kabinet Weyts overgemaakt om kinderen die vorig schooljaar al tevergeefs aangemeld werden voor een plaats in het buitengewoon onderwijs, het schooljaar daarna voorrang te geven?*

Neen, dat is nog niet formeel gebeurd. We verwachten ook niet dat daar snel op ingegaan zou worden. De minister heeft al verklaard dat er pas in de loop van de volgende legislatuur een wijziging komt aan het inschrijvingsrecht voor het buitengewoon onderwijs.

- **Inclusief onderwijs als deel van de oplossing**

N-VA

9. *Het Kinderrechtencommissariaat stipt aan dat met name in Antwerpen en regio Gent-Waasland veel kinderen geen plaats vinden in één van hun voorkeurscholen buo. Minister Weyts creëerde bijkomende plaatsen, maar het kinderrechtencommissariaat wil ook meer focus op inclusief onderwijs. Beschouwen jullie het aantal bijgemaakte plaatsen buo dan als voldoende?*

Het enige dat wij daarover kunnen zeggen is: we krijgen nog steeds signalen van en over ouders die tevergeefs zoeken naar een plaats in het BuO. Tegelijk horen we ouders die ons zeggen dat ze op zoek zijn gegaan naar een plaats in het BuO omdat hun pogingen om hun kind ingeschreven te krijgen in het gewoon onderwijs op niets uitliepen, hetzij om scholen simpelweg weigerden hun kind in te schrijven onder ontbindende voorwaarde, hoewel ze nog vrije plaatsen hadden – hetzij omdat het inclusietraject al snel onbevredigend bleek. Het lijkt ons duidelijk dat meer inzetten op inclusief onderwijs, onder meer door ‘achterblijvende scholen’ beter te monitoren en te begeleiden in het realiseren van inclusief onderwijs, de vraag naar een plaats in het BuO zou kunnen helpen verminderen.

Groen

10. *Plaatstekort buitengewoon onderwijs: ook in het buitengewoon onderwijs staan veel leerlingen op de wachtlijst. Meer inzetten op inclusie in het gewoon onderwijs zou de druk kunnen wegnemen.*

10.1 *Hoe staat het Kinderrechtencommissariaat tegenover inclusief onderwijs?*

We staan daar principieel positief tegenover. Maar de weg daar naartoe is nog lang. Ook horen we in de meldingen die we krijgen over situaties en problemen die wellicht in eerder welke onderwijscontext (inclusief onderwijs of buitengewoon onderwijs) zeer moeilijk aan te pakken zijn. Voor ons is de kernvraag: in welke context krijgt het kind/de jongere de beste kansen op participatie?

10.2 *Verwacht het Kinderrechtencommissariaat dat het nieuwe decreet Leersteun een voelbare impact zal hebben?*

Het Leersteundecreet bevat zeker heel wat positieve elementen die inclusief onderwijs kunnen helpen bevorderen. Maar we denken dat nog meer nodig zal zijn om echt een groot verschil te maken.

10.3 *Welke aanbevelingen doet het Kinderrechtencommissariaat nog om het gewoon onderwijs meer inclusief te maken voor elke leerling?*

In ons advies benadrukken we vooral het belang van het monitoren van scholen die achterblijven op het vlak van inclusie. Dat is een principe dat in de concept-nota leersteun duidelijk voorop stond. In het leersteundecreet zien we enkele maatregelen die daarin een rol kunnen spelen. Maar die richten zich op scholen die, conform bestaande decretale verplichtingen, leerlingen met IAC-verslag inschrijven onder ontbindende voorwaarde. Wat we missen is de aanpak van scholen die zich niet eens aan die basisverplichting houden en ouders van kinderen met een beperking gewoon wandelen sturen als die om een inschrijving komen vragen. Die scholen blijven buiten beeld. Wij pleiten daarom voor een

meldpunt waar dat soort praktijken gemeld kunnen worden – meldingen waarmee de inspectie dan verder, kort op de bal spelend mee aan de slag kan. Dat is een beleidsmaatregel waar wellicht geen bijkomende decretale basis voor nodig is en die binnen het bestaande decretale kader uitgevoerd zou kunnen worden. Waar de overheid zeker op moet toezien is dat een evolutie naar meer inclusief onderwijs niet leidt tot een tweestromenlandschap binnen het gewoon onderwijs, met inclusieve scholen naast weinig of niet-inclusieve scholen. Dat zou tot een ander soort segregatie leiden dat ook niet wenselijk is en het draagvlak voor inclusief onderwijs op termijn zou ondermijnen.

- **Impact van problemen in jeugdhulp op onderwijs**

Groen

11. Het jaarverslag beschrijft de gevolgen van het personeelstekort en de wachtlijsten in de jeugdhulp: elke schakel staat onder druk en kinderen en jongeren moeten lang wachten op hulp. Daardoor zitten veel kinderen met zorgen op school en neemt ook de druk op onderwijsactoren toe. Welke aanbevelingen schuift het Kinderrechtencommissariaat naar voor om de samenwerking tussen onderwijs en welzijn te versterken?

We vinden dat er in de eerste plaats gekeken zou moeten worden om bestaande structuren te versterken. Nu probeert men problemen die zich stellen via allerlei tijdelijke projecten aan te pakken. We horen van CLB's dat daardoor hulpverleners in de scholen komen die daar eigenlijk werken komen doen die tot de kernopdracht van het CLB behoren. Die middelen samenbrengen en CLB's structureel sterker maken zou meer effect hebben.

De verschillende schakels in de hulpverlening zouden beter op elkaar moeten inspelen. Als een CLB een kind of jongere voor verdere, meer gespecialiseerde hulp doorverwijst, gebeurt het vaak dat men daar het hele handelingsgerichte diagnostische proces opnieuw begint. En dat gebeurt vaak bij elke volgende schakel. Zo verlies je maanden tijd vooraleer een hulpverleningstraject daadwerkelijk opgestart kan worden.

Daarnaast komt een CLB (zeker deze in een grootstedelijke context) er vaak niet toe om hun rol die eerder preventief is rond welzijn op te nemen. Door tekorten moeten ze te vaak overbruggen tot er effectieve hulpverlening is. Dit zet hun werk als brug tussen onderwijs en welzijn op school onder druk.

De crisis in de jeugdhulp zou prioriteit nummer één moeten zijn voor de volgende regering. Er moet naast preventie echt structureel geïnvesteerd worden om bijkomend aanbod te realiseren en om medewerkers aan te trekken.

12. Vindt de commissaris bijvoorbeeld dat onderwijsactoren voldoende meegenomen zijn in het traject rond Vroeg en Nabij?

Moeilijk voor ons om te zeggen voor wat de totstandkoming van de plannen betreft. Vraag voor de minister van Welzijn. Wat de praktijk betreft: ze worden als partner vermeld in het ontwerpdecreet, maar het is onduidelijk wat dit in de praktijk betekent. Volgens ons zijn ze een cruciale partner.

13. Het jaarverslag wijst expliciet op de gevolgen voor het buitengewoon onderwijs. Scholen voor buitengewoon onderwijs staan op de rem om kinderen die extra zorg

nodig hebben of in een voorziening verblijven, in te schrijven. Hun recht op onderwijs wordt daardoor geschonden. Zie JV p. 36.

Antwoord: Het omgekeerde komt ook voor: dat een school voor BuO een kind maar wil inschrijven als het ook/eerst een plek in een MFC heeft – zodat de school het kind, indien nodig geacht, ook tijdens de schooluren naar het MFC kunnen brengen.

13.1 Heeft het Kinderrechtencommissariaat er een beeld van hoeveel kinderen hierdoor niet of niet voltijds naar school kunnen gaan?

We hebben hier momenteel geen volledig beeld over. In het kader van ons lopende onderzoek naar 'thuiszitters onder de radar' hebben we wel een overleg met het VAPH gepland. Of zij daar een zicht op hebben, is ons niet duidelijk.

13.2 Heeft het Kinderrechtencommissariaat er een beeld van hoe vaak kinderen die in een voorziening verblijven, deeltijds of voltijds geschorst zijn?

Nee, daarvoor zou men in principe bij AGODI moeten aankloppen. Maar die kunnen dat – met de huidige registratiemethodes – ook niet uitzoeken. Scholen moeten schorsing (van 1 dag) of tijdelijke uitsluiting (meerdere dagen) niet doorgeven. De afwezigheidscode R die bij een tijdelijke uitsluiting gebruikt moet worden, wordt ook voor andere 'afwezigheden van rechtswege' gebruikt. Die code laat dus niet toe te analyseren welke leerlingen door hun school een dag geschorst worden, een preventieve schorsing opgelegd kregen of tijdelijk uitgesloten werden.

13.3 Hoe kunnen we scholen voldoende versterken om deze kinderen toch een plaats te geven op school?

Om die vraag te kunnen beantwoorden is o.i. gespecialiseerd klinisch onderzoek nodig dat de problematiek bij de betrokken kinderen en jongeren in kaart brengt en nagaat hoe de samenwerking tussen school, voorziening, jeugdpsychiatrische hulpverlening, ... het best georganiseerd kan worden. Op basis van de meldingen die wij binnenkrijgen, kunnen we alleen vaststellen dat zich hier een probleem stelt, maar niet welke aanpak voor welk kind het best werkt.

Capaciteitstekort in de B-stroom, BSO en OKAN

- **In kaart brengen van plaatstekort**

Vooruit

14. Momenteel weet de overheid niet hoeveel leerlingen nog geen plaats hebben op school. Men moet afgaan op wat het LOP weet (als er een LOP is). Wij pleiten voor een webplatform gekoppeld aan Discimus (inschrijvingsdatabank van de overheid) die de huidige wachtlijsten over scholen heen bundelt. Wat is de visie van het KRC hierop? Is zij ook te vinden voor een digitale tool om minstens een correcte registratie te hebben van het aantal leerlingen dat nergens een plaats heeft.

Dit voorstel komt in grote mate overeen met het voorstel dat we deden in ons advies n.a.v. de grote tekorten in OKAN. In het algemeen – dus ook voor B-stroom en BSO – zou zo'n Vlaanderenbreed webplatform dat informatie over weigeringen en wachtlijsten over alle scholen heen bundelt, inderdaad een betere kijk geven op de capaciteitstekorten. Men zou daarvoor kunnen voortwerken op het recent gelanceerde Vlaams Aanmeldplatform. Ook mét behoud van de huidige mogelijkheid in dat

platform om lokale of regionale initiatiefnemers een aantal keuzevrijheden te laten – o.m. wat de ordeningscriteria betreft – is het technisch mogelijk om dat platform zo te reorganiseren dat ouders één voorkeurordening doorgeven en aangemelde leerlingen maar één toekenning krijgen, ook al behoren de scholen die zij aanvinken tot verschillende LOP-gebieden of samenwerkingsverbanden.

Groen

15. Plaatstekort OKAN: de afgelopen jaren vonden veel anderstalige nieuwkomers geen plaats in het OKAN-aanbod. We weten niet om hoeveel jongeren het gaat: er wordt niet geregistreerd op Vlaams niveau. Het Kinderrechtencommissariaat bracht advies uit over deze situatie, met een aantal aanbevelingen om tekorten beter in kaart te brengen en aan te pakken, en nieuwkomers op wachtlijsten meer rechtszekerheid te geven. Ziet het Commissariaat hier iets bewegen vanuit het beleid of op het veld?

Vanuit het beleid zien we op dit vlak nog geen beweging. De minister heeft in deze Commissie gezegd dat hij liever investeert in capaciteitsuitbreiding dan in het uitrollen van een instrument dat de tekorten goed in kaart zou kunnen brengen. We merkten ook geen initiatieven om het inschrijvingsdecreet op dit punt te veranderen.

Na contactname met het KRC heeft Fedasil wel zijn beleid gewijzigd. Medewerkers van de opvangcentra die belast zijn met de toeleiding van kinderen en jongeren naar scholen, worden gevraagd om bij plaatsgebrek de betrokken school uitdrukkelijk om een weigeringsattest te vragen.

Uit het antwoord van staatsecretaris voor Asiel en Migratie op parlementaire vraag in de Kamer op 31/01/2024:

Fedasil houdt de cijfers momenteel niet systematisch bij op het niveau van het volledige opvangnetwerk. Dat gebeurt wel op het niveau van de individuele opvangstructuren. De instructie is aan de federale centra gegeven om de cijfers up-to-date te houden en de monitoring wordt steeds verbeterd. Het betreft desalniettemin relatieve cijfers die een indicatief beeld vormen. Het blijft moeilijk om te monitoren. Daarom pleit ik voor de inschrijving in OKAN voor de creatie van een gecentraliseerd digitaal platform dat bijhoudt waar er nog vrije plaatsen zijn, waar jongeren niet meer ingeschreven kunnen worden omdat de onthaalklassen volzet zijn en hoeveel kinderen op de wachtlijst staan.

- **Evolutie van plaatstekort in OKAN**

Groen

16. Zijn er signalen over de evolutie van het plaatstekort in OKAN?

Uit het antwoord van staatssecretaris voor Asiel en Migratie op een parlementaire vraag in de Kamer op 31 januari 2024 waren er in december 2023 in de federale collectieve centra 27 minderjarigen die zich nog niet konden inschrijven in een OKAN-klas.

Uit het veld krijgen we echter ook signalen dat in die cijfers niet alle minderjarige nieuwkomers meegeteld worden. Zo werd in Jabbeke eind 2022 voor gezinnen met kinderen een 'noodopvangcentrum' opgericht (sedert juli 2023 'centrum 1^e fase' genoemd). Die verblijven daar tot er plaats is in een regulier opvangcentrum. Anders dan voor de reguliere opvangcentra van Fedasil het geval is, worden de bewoners er

niet ingeschreven in de gemeente. De kinderen en jongeren worden ook niet naar scholen toegeleid. Evenmin wordt er voor hen zinvolle dagbesteding georganiseerd. Ze krijgen enkel bed, bad, brood en medische zorgen. We vernemen dat daar momenteel een vijftigtal kinderen en jongeren al weken tot verschillende maanden verblijven, zonder enig onderwijs dus. Ze vervelen zich te pletter. Zie <https://www.fedasil.be/nl/jabbeke>.

Aansluitend hierop:

Vluchtelingenwerk Vlaanderen wijst er in een presentatie over hun initiatief 'Villa Veerkracht' op dat er in de Vlaamse OKAN-klassen (secundair onderwijs) heel wat anderstalige nieuwkomers zitten die daar eigenlijk nog niet thuishoren. Het betreft jongeren die in hun thuisland nooit onderwijs gehad hebben (bv. omdat ze daar al vanaf hun geboorte of van heel jongs af aan in een vluchtelingenkamp zaten) met als gevolg dat ze 1) volledig analfabeet zijn en 2) helemaal niet gewend zijn aan een gestructureerde dagindeling die kenmerkend is voor scholen. Bovendien hebben ze in hun thuisland en/of op de vluchtweg naar hier vaak erg traumatische ervaringen opgelopen. Die jongeren moeten die ervaringen eerst verwerken en leren wennen aan een gestructureerde dagindeling voor ze met enig succes OKAN kunnen volgen. Met 'Villa Veerkracht' organiseert Vluchtelingenwerk zo'n pre-OKAN-traject, waarin jongeren in een kleine leefgroep tot rust kunnen komen en geleidelijk aan geïnitieerd worden in (taal-)onderwijsactiviteiten. Ze pleiten ervoor om dit soort trajecten (van enkele maanden tot een jaar, eventueel met nog eens zes maanden te verlengen) systematisch uit te bouwen en te laten gelden als 'voldoen aan de leerplicht', maar zonder dat die tijd meegeteld wordt in de duurtijd die jongeren maximaal in OKAN kunnen doorbrengen. Dat lijkt ons een interessante piste, die positieve effecten kan hebben op zowel de capaciteit als de effectiviteit van OKAN-onderwijs.

Dit soort initiatieven is dus niet bedoeld voor alle anderstalige nieuwkomers, maar enkel voor een subgroep van compleet analfabete jongeren, zonder enige school-ervaring, die vaak ook nog eens erge trauma's te verwerken hebben. Doel is hen voor te bereiden op leren in een schoolse omgeving.

Naar analogie met wat in het Franstalig onderwijs mogelijk is, pleit Vluchtelingenwerk Vlaanderen ervoor om dit soort voorschoolse initiatieven ook open te stellen voor kinderen vanaf 8 jaar.

• **Nederlandsonkundige Franstaligen ook naar OKAN?**

Vlaams Belang

17. Wat vindt u van de suggestie om ook Franstaligen die naar het Vlaamse onderwijs willen komen maar geen woord NL kennen, ook naar OKAN te sturen? (Mits aanpassing wetgeving uiteraard)

U spreekt over OKAN. Dat is de term die we in onze regelgeving gebruiken voor de onthaalklassen in het secundair onderwijs. Dat onderscheid is van belang omdat de regelgeving voor onthaalonderwijs voor AN verschillend is voor basis- resp. secundair onderwijs.

De OKAN-klassen in het SO vormen een apart structuuronderdeel. Zij zijn enkel toegankelijk voor leerlingen die voldoen aan de definitie van 'anderstalige nieuwkomer' (AN). Behalve de voorwaarden dat Nederlands niet hun moedertaal is, zij de Nederlandse onderwijstaal onvoldoende beheersen en zij nog geen negen maanden Nederlandstalig onderwijs gevolgd hebben, geldt voor hen ook de voorwaarde dat ze

op het moment van de inschrijving nog geen vol jaar ononderbroken in België verblijven. Franstalige leerlingen die de overstap willen maken van Franstalig onderwijs naar het Nederlandstalig onderwijs voldoen niet aan die laatste voorwaarde. Net als andere Nederlands-onkundige jongeren kunnen zij zich aanbieden voor een ander structuuronderdeel in een Vlaamse school, maar – gezien zij de overstap maken vanuit een niet-Nederlandstalige school – komt het aan de toelatingsklassenraad toe om zo’n leerling wel of niet toe te laten. Als de toelatingsklassenraad van een bepaalde school dit niet toestaat, kan voor de jongere een andere Vlaamse school gezocht worden of kan de jongere zich alsnog inschrijven in een Franstalige school. We kregen tot nu toe geen meldingen die erop wijzen dat voor een jongere in een bepaalde regio alle scholen van hun keuze ‘neen’ zeggen en dat dit als gevolg heeft dat die jongere geen mogelijkheid heeft om onderwijs te volgen.

Hoe groot de kans op een succesvol schooltraject is voor een jongere die op het moment van de inschrijving voor een regulier structuuronderdeel (geen OKAN) het Nederlands onvoldoende of niet beheerst, verschilt sterk van individu tot individu. Bovendien kunnen ook de concrete omstandigheden erg verschillen:

- Gezien de inschrijvingen vaak al in het voorjaar plaats vinden, hebben sommige jongeren toch al de mogelijkheid om zich al wat voor te bereiden.
- Sommige scholen SO bieden CLIL-onderwijs aan, waarbij sommige vakken ook in het Frans of het Engels gevolgd kunnen worden. Ook dat verlaagt voor sommige Nederlands-onkundige jongeren de drempel.

Het Kinderrechtencommissariaat is er dus geen voorstander van om Franstalige jongeren toe te leiden naar OKAN. Er zijn nu al ernstige structurele tekorten binnen OKAN waardoor anderstalige nieuwkomers soms maanden moeten wachten op een plek op school. We vermoeden dat zulke situaties, waarbij voor een Franstalige jongere een Vlaamse school wordt gezocht, zich vooral in Brussel voordoen. In Brussel kunnen jongeren zich, wanneer de kennis van het Nederlands niet volstaat, alsnog inschrijven in het Franstalig onderwijs.

Voor het basisonderwijs is de situatie anders. Een basisschool bepaalt zelf hoe ze hoe onthaalonderwijs voor anderstalige nieuwkomers vormgeeft en hoe ze leerlingen groepeerst. Onthaalonderwijs voor AN gebeurt dus niet noodzakelijk in voltijs aparte klassen. Een basisschool kan ook beslissen om een Nederlands-onkundige leerling die niet voldoet aan de definitie van ‘nieuwkomer’ mee aparte activiteiten voor AN-leerlingen te laten volgen. Het enige verschil is dat die Nederlands-onkundige ‘niet-nieuwkomers’ niet meetellen voor de extra betoelaging die basisscholen (voor leerlingen vanaf 5 jaar) krijgen voor de organisatie van AN-onthaalonderwijs. Maar ze tellen op basis van de GOK-indicator ‘Thuistaal niet-Nederlands’ (TNN) wel op een andere (beperkte) manier mee voor extra middelen.

In het basisonderwijs is maar één moment waarop voldoende taalvaardigheid Nederlands als toelatingsvoorwaarde geldt en dat is bij de overgang van kleuter- naar lager onderwijs. Die voorwaarde geldt voor alle kinderen die die overgang maken, ongeacht of ze nieuwkomer zijn of niet. Voor kinderen die op de leeftijd van 6 jaar de overstap maken naar het Vlaamse lager onderwijs en voorheen geen erkend Nederlandstalig kleuteronderwijs hebben gevolgd, is het aan de klassenraad van het lager onderwijs om te beoordelen of ze voldoende Nederlands beheersen. Die klassenraad kan op grond van dat oordeel beslissen om het kind (a) toe te laten voor een regulier traject in het lager onderwijs, (b) toe te laten tot het lager onderwijs mits het volgen van een taalintegratietraject of (c) niet toe te laten tot het lager onderwijs. In dat laatste

geval moet het kind eerst een jaar naar het kleuteronderwijs. De klassenraad van het kleuteronderwijs beslist of het daar een regulier traject of een taalintegratietraject volgt. Die regeling voor wie als zesjarige vanuit een ander onderwijsstelsel overstapt naar het Vlaamse onderwijs maakt geen onderscheid tussen nieuwkomers en kinderen die al langer in België verblijven. Voor kinderen vanaf 7 jaar gelden voor het lager onderwijs geen toelatingsvoorwaarden meer, ook niet op het vlak van kennis van het Nederlands. Zoals hoger aangegeven kan een basisschool wel beslissen om Nederlands-onkundige kinderen die geen nieuwkomer zijn, samen met AN specifieke leeractiviteiten te laten volgen die gericht zijn op initiatie in het Nederlands. Uit contacten met lagere scholen die veel ervaring met AN hebben, vernamen we vroeger al dat zij vooral moeilijkheden ervaren met leerlingen die op iets oudere leeftijd instromen en behalve Nederlands-onkundig ook volledig analfabeet zijn (ook in de eigen moedertaal). Voor sommige scholen gaat het dan over leerlingen vanaf 10 jaar, voor andere scholen over leerlingen vanaf 8 jaar.

- **Gevolgen van plaatstekort in BSO en mogelijke oplossingen**

Groen

18. Plaatstekort in de B-stroom en beroepsonderwijs: uit verschillende LOP-gebieden blijkt dat er grote tekorten zijn in het eerste en tweede jaar B-stroom, maar ook in verschillende richtingen van het BSO.

18.1 Welke gevolgen heeft dit voor leerlingen? Hoeveel leerlingen zijn daardoor niet ingeschreven op school, of moeten (in de tweede en derde graad) een richting te volgen die hen niet ligt?

In het ergste geval blijven de leerlingen een tijdlang thuis zitten, zonder in enige school ingeschreven te zijn. Maar er zijn er ook die dan maar inschrijven voor een studierichting die niet hun eerste keuze is. Demotivatie en voortijdige schooluitval loeren dan om de hoek. Over hoeveel leerlingen het daarbij gaat, daar hebben wij geen cijfers over. De vraag is of daar wel betrouwbare cijfers over te krijgen zijn. Leerplichtige leerlingen die zonder inschrijving in een school thuis zitten, kunnen door AGODI via de leerlingendatabank opgespoord worden. Maar over leerlingen die inschrijven voor een studierichting die niet hun eerste keuze is, zijn op Vlaams niveau helemaal geen cijfers beschikbaar.

18.2 De minister verwijst naar de taak van schoolbesturen om capaciteit uit te breiden. Ziet het Kinderrechtencommissariaat andere manieren om hiermee om te gaan, zodat we kunnen garanderen dat elk kind een plaats heeft op school?

Scholen die een flinke capaciteitsuitbreiding doen, zouden daar ook op passende wijze voor gehonoreerd moeten worden. Voor die scholen een hertelling op 1 oktober mogelijk maken, lijkt ons een logische maatregel. Maar dan moet men er natuurlijk wel voor zorgen dat zo'n hertelling de school die uitbreidt niet afstraft omdat in een andere school van hetzelfde schoolbestuur of dezelfde scholengroep het aantal leerlingen net verminderd is. Nu moeten scholen die een flinke uitbreiding doen, de extra personeels- en werkingskosten door die uitbreiding tijdens het eerste jaar volledig zelf betalen. De leerlingen worden maar op 1 februari geteld en maar voor het navolgende schooljaar doorgerekend in de financiering of subsidiëring.

Open VLD

19. Op pagina 65: Het jaarverslag geeft aan dat er heel wat minder klachten zijn binnengekomen over het collectief leerlingenvervoer in het buitengewoon onderwijs. Kan u wat meer toelichting geven over het aantal klachten en in welke mate deze positief geëvolueerd zijn?

De jaren voor de coronacrisis ontvingen we gemiddeld 15 meldingen en klachten per jaar over het leerlingenvervoer. Tijdens de twee jaren van de coronacrisis steeg het aantal tot gemiddeld 27 meldingen en klachten per jaar. Vorig jaar ontvingen we 11 meldingen en klachten.

De Vlaamse regering heeft de afgelopen schooljaren fors geld geïnvesteerd in het collectief leerlingenvervoer. Er kwamen extra investeringen en meer middelen voor kleinere bussen, taxi's en extra busbegeleiders. Dat moest ervoor zorgen dat kinderen maximum anderhalf uur per rit onderweg zijn.

Voor zover de forse daling van het aantal meldingen via onze Klachtenlijn een goede graadmeter is, lijkt dat het voorbije schooljaar ook op veel plaatsen gelukt te zijn. Wij hebben in overlegmomenten en in onze jaarverslagen onze waardering uitgedrukt voor deze belangrijke inspanningen.

In ons jaarverslag signaleerden we ook dat we eind augustus 2023 verontrustende meldingen ontvingen. Ouders kregen bericht dat hun kind terug 120 minuten per rit op de bus zal zitten. Andere ouders vernamen dat er geen budget meer is om een taxibusje in te zetten.

Van eind augustus 2023 tot begin december 2023 ontving het KRC 35 meldingen en klachten over het collectief leerlingenvervoer en 4 signalen van bezorgde burgers. De afgelopen weken zijn er 5 meldingen en klachten bijgekomen. Dat is heel wat meer dan we in de voorbije jaren over een heel schooljaar kregen.

Zoals jullie weten hebben we begin december 2023 een advies gemaakt en vorige week hebben we tijdens de hoorzitting in de Verenigde commissies voor Mobiliteit, Onderwijs en Welzijn hierover vragen beantwoord.

Open VLD

20. Is er een rode draad te vinden in het soort klachten?

De rode draad in de klachten is de duur van de ritten. Voor heel wat kinderen en jongeren duurt de busrit niet alleen te lang, het collectief busvervoer is voor te veel kinderen en jongeren onvoldoende toegankelijk, comfortabel en veilig.

De klachten tonen hoe verschillende kinderrechten zwaar onder druk staan of zelfs geschonden worden, namelijk:

- het recht op en in onderwijs: te laat op school komen, niet alle dagen naar school kunnen, weinig tijd om huiswerk te maken, ...
- het recht op zorg: de nood aan gespecialiseerde zorg voor vertrek of tijdens de busrit (bv sondevoeding)
- het recht op integriteit: psychische en fysieke kwetsbaarheden van leerlingen
- de menselijke waardigheid van het kind: opnieuw een pampers moeten dragen tijdens de busrit

- het recht op vrije tijd: vroeg moeten opstaan, niet voldoende kunnen slapen, weinig of geen tijd voor hobby's.

Open VLD

21. In welke mate heeft het capaciteitstekort in het buitengewoon onderwijs of de slechte regionale spreiding van het aanbod buitengewoon onderwijs een impact op de reisduur van de verplaatsingen.

Dat heeft zeker een impact. Het toenemend aantal leerlingen in het buitengewoon onderwijs en het gegeven dat de capaciteitsproblematiek velen van hen verplicht om voor een nog verder van huis gelegen school te kiezen. En er is de erg ongelijkmatige geografische spreiding van het aanbod van verschillende types buitengewoon onderwijs.

Open VLD

22. In welke mate kan er op vlak van onderwijs maatregelen genomen worden om de reistijd in te korten?

Inzetten op inclusie is deel van een structurele oplossing voor de problemen met het leerlingenvervoer. Verschillende ouders kaarten aan dat hun kind eigenlijk terecht zou moeten kunnen in het gewoon onderwijs. Voor hen is de overstap naar het buitengewoon onderwijs een gevolg van het tekortschieten van het gewoon onderwijs door een gebrek aan kennis, middelen en/of de wil om inclusietrajecten te doen slagen.

We pleiten ook al langer voor een betere geografische spreiding van scholen voor buitengewoon onderwijs. Vestigingen van scholen buitengewoon onderwijs inrichten op campussen voor gewoon onderwijs kan daarbij helpen. De school komt voor deze leerlingen dan dichterbij huis te liggen. We zijn in dit verband alvast tevreden dat het nieuwe Leersteundecreet geografische beperkingen om vestigingsplaatsen voor buitengewoon basisonderwijs in te richten op campussen voor gewoon basisonderwijs, opheft.

N-VA

23. Minder meldingen over leerlingenvervoer. Financiële inspanningen werpen vruchten af. Ook pilootprojecten tonen creatieve en veelbelovende oplossingen. Het kinderrechtencommissariaat wil decretaal vastgelegde streefnorm van 60min/rit.

Hoe begrijpen jullie de 60min/rit concreet? Is dat deur-tot-deur voor elke mogelijke vorm van vervoer? Wat dan met bv. collectieve opstapplaatsen, fiets- en wandelpools of voor- en naschoolse opvang? Gelden die ook als "onderweg"? Kan een te nauwe interpretatie van die maximale tijdsduur niet leiden tot een beknotting van deze alternatieven uit de pilootprojecten?

Zoals toegelicht tijdens de hoorzitting vorige week, rekenen we de 60 minuten als onderweg zijn van deur tot schoolpoort. De tijd die een kind doorbrengt in een opvang – op school of buitenschools – tellen we daar niet bij. Kinderen kunnen in die opvang spelen, krijgen er zorg, kunnen huiswerk maken, rusten, ... We verwijzen ook naar onze reportage uit 2021 over de inclusieve opvang als collectieve opstapplaats en de impact daarvan op het verminderen van het aantal stopplaatsen en verkorting van de duur van de rit.

Zoals jullie weten, vragen wij al langer om een maximale duur van 60 minuten decretaal te verankeren, met uitzondering van ritten op maandag en vrijdag voor kinderen die op internaat verblijven.

We menen dat maximaal 60 minuten onderweg zijn, beter beantwoordt aan de noden van het kind en de kinderrechten beter respecteert.

We vinden het erg belangrijk om te benadrukken dat we dit zien in combinatie met de transitie van een recht op zonaal collectief leerlingenvervoer naar een recht op vervoersondersteuning. Proefprojecten hebben de afgelopen jaren aangetoond hoe de puzzel voor de mobiliteitsondersteuning gelegd kan worden.

We beseffen dat 60 minuten een scherpe norm is maar we zien die in de eerste plaats als een hefboom daar waar die norm structureel overschreden wordt:

- Het is een hefboom om te onderzoeken waar er bijkomende capaciteit BuO nodig is, al dan niet via complementaire wegen naar inclusie.
- Om te kijken waar een verbeterd aanbod openbaar vervoer nodig is.
- Waar de organisatie van collectieve opstapplaatsen en opvang nog beter kan gerealiseerd worden.
- ...

N-VA

24. Welke praktijken uit de pilootprojecten dragen jullie voorkeur uit? Waar hebben jullie nog bedenkingen bij?

Vanuit kinderrechtenperspectief staat de vraag voorop: Wat heeft een kind en zijn context (gezin, voorziening, ...) nodig om op school te geraken? Hoe kan de meest passende vervoersondersteuning worden gerealiseerd? Die ondersteuning is toegankelijk, comfortabel, veilig én beperkt in reistijd.

Artikel 23 Kinderrechtenverdrag stelt: Kinderen met een beperking hebben recht op bijzondere zorg, onderwijs en training, bedoeld om hen te helpen de grootst mogelijke zelfstandigheid te bereiken en een volwaardig en actief leven te leiden in de samenleving.

Als KRC zouden we op zich geen enkele vorm van ondersteuning op voorhand uitsluiten. Elk vorm van ondersteuning kan in een bepaalde situatie op een bepaald moment passend zijn.

We weten hoe moeilijk het is om de ritduur te verminderen. Meer inzetten op collectieve opstapplaatsen is erg belangrijk.

De mobiliteitscoaches doen heel belangrijk werk. We hoorden de pilootprojecten tijdens de hoorzitting vorige week getuigen dat hun mobiliteitscoaches in alle begeleidingen tot dusver erin geslaagd zijn om de leerling duurzaam te laten overstappen van het collectief busvervoer naar het openbaar vervoer en/of fietsen, enz.

Voor- en naschoolse opvang aanbieden is ook een cruciale oplossing.

En ook instrumenten om van in het begin open in gesprek te gaan met ouders en kinderen over vervoersnoden en vervoersmogelijkheden. Werken aan die mindshift is zo bijzonder belangrijk.

Samenwerking met lokale besturen en de oproep die we vorige week hoorden vanuit de pilootprojecten om aandacht te hebben voor kinderen en jongeren die in de eigen gemeente wonen en elders naar school gaan. Lokale besturen kunnen een cruciale rol spelen in het faciliteren van opvang en andere vormen van collectieve opstapplaatsen.

Groen

25. De Leersteuncentra zijn intussen enkele maanden opgestart. Welke signalen ontvangt het Kinderrechtencommissariaat vanuit de centra, van scholen, van leerlingen en van ouders over de werking? Hebben de centra voldoende mensen en middelen om scholen te ondersteunen?

De enige meldingen/klachten die wij kregen – bij het begin van het schooljaar – betrof bezorgdheid over de continuïteit van de ondersteuning. Door de transitie van ondersteuningsnetwerken naar leersteuncentra kregen sommige leerlingen bij de start van het schooljaar een andere leerondersteuner toegewezen. Dat leidde tot ongerustheid omdat het kind al een vertrouwensband had opgebouwd met de vorige leerondersteuner en die band nu opnieuw opgebouwd zou moeten worden. Soms ging het leersteuncentrum in op de vraag van de ouders om een ad hoc-samenwerking tot stand te brengen met een ander leersteuncentrum zodat de leerling verder ondersteuning kon krijgen van zijn vroegere leerondersteuner. In andere gevallen bleek dat niet nodig of weigerde het leersteuncentrum dat. In één set van klachten, die betrekking hadden op dove kinderen die door de transitie niet langer ondersteund werden door de dove leerondersteuner die zij gewoon waren, leidde dat tot een aanslepend meningsverschil tussen de ouders en leersteuncentrum.

Maar voor het overige kregen wij geen klachten over de werking van de leersteuncentra.

26. De afgelopen weken kwamen er opnieuw signalen dat het aantal leerlingen met een zorgnood zeer sterk toeneemt. Hoe evalueert het Kinderrechtencommissariaat deze cijfers? Hoe zorgen we ervoor dat deze leerlingen goed begeleid worden op school? Komt het decreet Leersteun voldoende tegemoet aan de toenemende vraag naar ondersteuning?

We verwijzen naar ons antwoord op de vraag naar verklaring voor de stijgende vraag naar buitengewoon onderwijs (zie p. 3). Ook hier kan alleen grondig wetenschappelijk onderzoek duidelijkheid bieden.

Volgens sommigen in het onderwijsveld is die stijgende zorgnood – afgeleid uit het aantal vragen naar leerondersteuning – vooral het gevolg van het gegeven dat scholen voor elke extra ondersteuning een attest moeten kunnen voorleggen, wat aanleiding tot meer labeling van kinderen, wat dan weer de indruk wekt dat er meer zorgnood is. Volgens ons moet dat onderzoek oog hebben voor verschillende mogelijke verklaringen, zoals ook de impact van de onderwijskwaliteit, maar ook voor de mogelijkheid dat er nu objectief meer of zwaardere leer- en gedragsproblemen zijn

N-VA

27. 46 van de 537 onderwijs gerelateerde klachten hadden te maken met leerlingen met specifieke onderwijsbehoeftes (cf. tabel p. 23). Zien jullie in de voorlopige cijfers van dit schooljaar beterschap of net een toename (bv. door onduidelijkheden) n.a.v. decreet leersteun? Is er een verschuiving/ wijziging in het aantal en/of soort klachten?

Van de 46 klachten vermeld in ons jaarverslag gingen er 32 over inclusie en 14 over het buitengewoon onderwijs. Tot halfweg het lopende schooljaar (begin februari

2024) kregen we al 36 meldingen over leerlingen met specifieke noden: 19 over inclusie en 17 over het buitengewoon onderwijs. Het is onduidelijk of we hieruit kunnen concluderen dat we tegen het einde van het schooljaar een stijging in vergelijking met vorig schooljaar zullen hebben.

Enkel de klachten over het doorbreken van de continuïteit van de leersteun (cf. de dove leerlingen) hebben een rechtstreeks verband met het leersteundecreet. Voor de rest zijn de klachten die we dit schooljaar al kregen inhoudelijk gelijkaardig aan wat we vorige schooljaren binnenkregen: onvrede over verkregen ondersteuning, het lerarentekort waardoor de interne ondersteuning op school ondermaats blijft, het moeten wachten op een diagnose waardoor externe ondersteuning uitblijft, het niet kunnen overgaan naar het buitengewoon onderwijs wegens plaatsgebrek daar, ...

Wat wel opvalt is dat we nu meer klachten krijgen die betrekking hebben op kleuters en ook meer klachten van ouders die ons melden dat de school van hun kind hen vraagt hun kind (deeltijds) thuis te houden (thuiszitter), meestal met een ziektebriefje. Meestal gaat dat gedrag dat de school onhandelbaar vindt.

- **Monitoring van inclusie en 'weigerings onder tafel'**

Vooruit

28. Het KRC pleit voor een uitgewerkt plan om scholen die achterblijven op het vlak van inclusie te monitoren en te ondersteunen naar meer inclusief onderwijs. Daarnaast stelt het KRC ook voor om een centraal meldpunt te organiseren voor 'weigerings onder de tafel'. Wat is volgens het KRC prioritair nodig om stappen vooruit te zetten naar een meer inclusief onderwijs?

Groen

29. Bevat het decreet Leersteun, volgens de commissaris, voldoende handvaten om het inschrijvingsrecht van leerlingen met een verslag in het gewoon onderwijs te waarborgen? Zo nee, wat kan beter? Hoe kunnen we volgens de commissaris ook zogenaamde 'weigerings onder de tafel' beter in beeld krijgen?

Om scholen die achterblijven op het vlak van inclusie degelijk en volledig te monitoren en te kunnen ondersteunen mag de overheid zich inderdaad niet beperken tot hoe scholen een inschrijving onder ontbindende voorwaarde afwerken. Ook scholen die niet eens overgaan tot zo'n inschrijving onder ontbindende voorwaarde en de ouders zonder enig weigeringsattest wandelen sturen, moeten in kaart gebracht worden. Dat kan o.i. best door daarvoor een Meldpunt te organiseren waar zulke 'weigerings onder de tafel' gerapporteerd kunnen worden, hetzij door de ouders zelf, hetzij door andere instanties (zoals onze Klachtenlijn) waar die ouders eerst bij gaan aankloppen. De gegevens die dat Meldpunt verzamelt moeten dan regelmatig geanalyseerd worden en aan de inspectie bezorgd worden.

Het enige wat ouders bij 'weigerings onder de tafel' nu kunnen doen, is een klacht indienen bij de Commissie Leerlingenrechten. Maar daarvoor moeten de ouders wel eerst op de hoogte zijn dat die mogelijkheid bestaat. Gezien ze geen weigeringsattest kregen, krijgen ze die boodschap daarover die daarop staat, ook niet te lezen. Maar ook als ze weet hebben dat ze zo'n klacht kunnen indienen, willen ze dat vaak niet meer doen omdat ze ondertussen wel het vertrouwen in die school verloren hebben. Dat is ook de reden waarom ze vaak ook geen bemiddeling wensen. Maar, zo horen we van ouders die bij ons terechtkomen, ze willen wel ergens kunnen melden wat hen overkomen is. Precies omdat onze Klachtenlijn met dit soort meldingen verder niet

aan de slag kan, pleiten we voor een Meldpunt bij de overheid zodat de onderwijsinspectie dan de nodige actie kan ondernemen.

- **Structuur BuO onderwijs**

Open VLD

30. We zien dat kinderen vaker te kampen hebben met meervoudige aandoeningen? Eén van de vragen die men kan stellen is of de huidige typologie met 9 types niet hervormd moet worden? Hoe staat de kinderrechtencommissaris hier tegenover?

We betwijfelen of een hervorming of herindeling van de types BuO een oplossing zal vormen voor kinderen en jongeren met een complexe problematiek die niet onder één label te vatten valt. Maar we zouden voor deze vraag liever verwijzen naar experts in orthopedagogiek, gedrags- en leerpsychologie.

Wat we – binnen de huidige structuur van het buitengewoon onderwijs – wel zouden aanbevelen, is:

- Stimuleer scholen voor buitengewoon onderwijs om zoveel mogelijk een gemengd aanbod van types te voorzien, b.v. type 2 en type 3 of type 3 en type 9, zodat een school makkelijker kan overgaan tot een meer gepaste aanpak als de oorspronkelijke aanpak of groepsindeling (conform het type in het IAC-attest) voor een leerling onvoldoende of toch niet zo passend blijkt.
- Maak het mogelijk dat een school voor buitengewoon onderwijs voor sommige leerlingen met een complexe problematiek externe ondersteuning kan krijgen van een andere school voor buitengewoon onderwijs die over de nodige complementaire expertise beschikt.

Decreet onderwijsinternaten

Open VLD

31. Pagina 67: Er zijn veel problemen op vlak van privacy op internaten. In focus-groepen gaven jongeren aan problemen te hebben met willekeurige controles, het feit dat men onaangekondigd op de kamer komt. Heeft het kinderrechtencommissariaat de dialoog aangegaan met de internaten over privacy issues van leerlingen?

De internaten ontvingen ons rapport zo'n 8 maanden voor we het publiceerden in maart 2023. We hoopten dat het rapport in elk internaat een vertrekpunt kon zijn om verder in dialoog te gaan met de internen en om te bekijken waar de werking verbeterd kon worden. Eén internaat vroeg daarna nog een apart overleg met ons om bekommernissen te bespreken.

Vlaams Belang

32. Internaten: de oprichting van een internenraad is niet verplicht in het decreet. Heeft u daar zicht op: hoeveel internenraden zijn er intussen opgericht en heeft u over het ontbreken ervan intussen al klachten gekregen?

Neen, daar hebben wij geen zicht op. Gezien er daarover voor de internaten geen meldingsplicht is, zou je om daar zicht op te krijgen systematisch alle internaten moeten contacteren. Of hun reglement nalezen, als dat online beschikbaar is. We kregen daar ook nog geen klachten over.

Groen

33. Hoe evalueert het KRC de hervormingen van internaten de afgelopen jaren? Welke signalen komen vanuit de praktijk?

Globaal genomen menen we dat die hervorming positief is. Naast een transparanter internatenlandschap, een bredere kwaliteitszorg en een duidelijkere regeling voor de inschrijving van kinderen en jongeren in een jeugdhulptraject, verbetert ook de rechtspositie van de internen, al zijn er volgens ons op dat laatste vlak nog wat meer verbeteringen mogelijk.

Uit het veld kregen we wel signalen dat het tijdens de transitieperiode wel lang duurde voor kinderen en ouders zekerheid kregen over het behoud van hun plaats in het internaat, met name voor internaten die van onderwijs naar welzijn verhuisden. De garantie dat reeds aanwezige kinderen en jongeren zouden kunnen blijven, kwam naar verluidt maar laat.

Een andere bezorgdheid in het veld was dat kleine internaten zouden verdwijnen, omdat de betrokken besturen het niet zagen om op te gaan in een groter geheel (ook al konden ze hun aparte vestigingsplaats wel behouden).

34. Welke aanbevelingen schuift het KRC vooral naar voren voor de toekomst, onder andere over de rechtspositie van internen?

Wij pleiten ervoor om in de regelgeving voor onderwijsinternaten

- De internaten op te leggen een antipestbeleid te voeren en de vrijheid van levensovertuiging te respecteren,
- De regels voor het gebruik van preventieve schorsing, tijdelijke uitsluiting en definitieve uitsluiting aan te scherpen (maatregelencontinuüm),
- De oprichting van een internenraad te verplichten,
- Meer transparante inschrijvingsregels op te nemen, met een inschrijvingsrecht en decretaal bepaalde mogelijkheden tot voorrang, volzetverklaring en andere redenen om een inschrijving te weigeren,
- Duidelijk op te leggen dat de afspraken en het ondersteuningsplan voor internen in een jeugdhulptraject regelmatig geëvalueerd moeten worden.

Zie ook ons advies en Jaarverslag, p. 68 – 69.

Decreet Vlaamse toetsen

Groen

35. Dit schooljaar leggen leerlingen voor het eerst centrale toetsen af. Ontvangt het KRC bezorgdheden van scholen, ouders of leerlingen? Zo ja, welke?

Wij ontvingen (tot 8 februari 2024) nog geen klachten of meldingen van bezorgdheid over de Vlaamse toetsen. Ondertussen (op 9 februari) kregen we wel een melding van een schooldirectie over de vragenlijst die samen met de toetsen afgenomen zal worden. Die melding kwam er n.a.v. een opiniestuk in De Standaard waarin de auteur de vragenlijst 'vernederend' (voor het kind) en 'culpabiliserend' (naar ouders en evt. ook naar scholen toe) noemt. De directie die ons contacteerde wou het KRC een signaal geven in de hoop dat het KRC actie zou ondernemen tegen wat ze een 'confronterende vragenlijst' noemt. Uit die melding begrepen we dat die onrust over die vragenlijst ook bij andere schooldirecties leeft.

De ouders van de leerlingen die dit schooljaar aan de Vlaamse toetsen zullen deelnemen, kregen van de overheid al een brief met uitleg over de Vlaamse toetsen en over de vragenlijst. Die brieven vermelden de volgende voorbeeldvragen:

- Hoeveel tijd besteed je aan huiswerk?
- Welke taal spreek je met je ouders?
- Wat vond je van de toetsen?
- Hoe ervaren je de hulpmiddelen in het toetsplatform?

Van die vier voorbeeldvragen lijken ons niet direct enig 'vernederend' of 'culpabiliserend' effect uit te gaan. Van de overige 'voorbeeldvragen' die de auteur van het opiniestuk vernoemt, is ons niet duidelijk waar ze die vandaan haalt. Toch niet uit de brieven die aan de ouders bezorgd werden. In die brieven werd aan de ouders ook gemeld dat (1) zij als ouders kunnen weigeren dat hun kind de vragenlijst invult en (2) het kind op de dag van de toetsafname zelf nog kan weigeren de vragenlijst in te vullen. Het invullen van de vragenlijst gebeurt dus volledig op vrijwillige basis.

We vinden het in elk geval belangrijk dat in de feedback die scholen over de resultaten van hun leerlingen op de Vlaamse toetsen zullen ontvangen, die resultaten (op boven-individueel niveau) gerelateerd kunnen worden aan de sociale achtergrond van de leerlingen en de aanpak in de school. Nergens in Europa is de sociale kloof op het vlak van leerprestaties zo groot als in Vlaanderen, zo weten we uit internationaal vergelijkend onderzoek. Uit onderzoek weten we bovendien ook dat er ook op dat vlak grote verschillen bestaan tussen scholen in Vlaanderen. Om iets te kunnen doen aan die kansongelijkheid in ons Vlaamse onderwijs, is het dus zeker nodig om dat schoolteams en -directies inzicht krijgen in hoe groot die sociale prestatiekloof in hun eigen school is. Met de GOK-indicatoren – op basis een korte bevraging bij de ouders bij of kort na de inschrijving van een leerling – heeft de Vlaamse overheid wel al een (ruw) zicht op de sociale achtergrond van leerlingen. Een vraag die men in dit verband kan stellen is of zo'n bijkomende vragenlijst wel veel relevante extra informatie zal opleveren. Maar dat is een vraag die met de onderzoekers van het Steunpunt Centrale Toetsontwikkeling opgenomen dient te worden. Op dit ogenblik hebben wij geen zicht op het geheel van de vragenlijst en kunnen wij er ons ook geen oordeel over vormen. Volgens ons is het wel belangrijk dat het gebruik van de vragenlijst op voorhand op een duidelijke wijze naar ouders toe wordt gecommuniceerd en bij de afname ervan goed gekaderd wordt naar de leerlingen. Men moet aan de leerlingen uitleggen waarvoor en hoe de antwoorden op de vragen gebruikt zullen, dat de leerkrachten van de school geen inzage zullen krijgen in de antwoorden van individuele leerlingen en dat de leerlingen dus vrijuit kunnen antwoorden op de vragen. Dat vergt uiteraard ook vanuit de school een positieve ingesteldheid tegenover de vragenlijst als instrument dat gegevens kan aanleveren die relevant zijn om de resultaten op de Vlaamse toetsen voor de eigen school beter te begrijpen. De overheid zou er goed aan doen om daartoe de nodige communicatie met het onderwijsveld op te zetten.

36. Vindt het KRC dat de decretale basis voldoende beschermt tegen risico's, zoals mogelijke nadelige gevolgen voor kansarme leerlingen, of rankings van scholen op basis van toetsresultaten?

Wat het risico op school rankings betreft, weten dat daarover verschillen in mening bestaan, ook onder juristen. Sommigen verwijzen, net als de minister, naar een gelijkaardige regeling in het Franstalig onderwijs die toch lijkt te voorkomen dat bv.

de pers op basis van de wet op de openbaarheid van bestuur, toetsresultaten op schoolniveau opvraagt om schoolrankings te publiceren. Andere juristen wijzen erop dat de Vlaamse pers wel een stuk aanhoudender is dan hun Franstalige collega's en menen dat er toch een reëel gevaar voor publicatie van school rankings zal zijn.

Om kwetsbare leerlingen beter te beschermen moet men vermijden dat scholen een bonus voor selectiviteit (via zittenblijven en doorstromen op leeftijd) krijgen. Een basisschool kan bv zwakke leerlingen die een of twee keer een jaar overzaten, stimuleren om op basis van leeftijd (12 jr.) over te gaan naar het secundair onderwijs (1B) zonder het zesde leerjaar te doen. Dat kan zo'n basisschool op de Vlaamse toetsen in het zesde leerjaar een beter schoolresultaat opleveren. Analoge effecten zijn denkbaar in het secundair onderwijs. Zo'n bonus voor selectiviteit kan men vermijden door leerlingen ook op leeftijd te laten deelnemen aan de Vlaamse toetsen.

37. Zijn er, volgens het KRC, voldoende handvaten voor scholen om aan de slag te gaan met resultaten van de toetsen, zodat ze ook daadwerkelijk bijdragen aan gelijke kansen?

In ons advies gaven we aan dat veel zal afhangen van de wijze waarop de schoolfeedback op de toetsresultaten vormgegeven wordt:

- Krijgen de scholen ijkpunten die het beheersingsniveau concretiseren? Een score op zo'n psychometrische meetschaal is op zich een abstract gegeven.
- Hoe helder en herkenbaar is de schoolfeedback? We bevelen aan om concreter te gaan dan enkel 'het schoolgemiddelde vergelijken met dat van vergelijkbare scholen in Vlaanderen'. Voor scholen wordt het veel werkbaarder als ze per onderscheiden, voor hen herkenbare leerlingcategorie in hun school kunnen zien hoe die het op de toetsen doen in vergelijking de gemiddelden voor dezelfde leerlingcategorieën elders in Vlaanderen. Op die manier kunnen scholen een zicht krijgen op hoe groot de sociale prestatiekloof in hun school in vergelijking met andere scholen in Vlaanderen en waar bij hen de werkpunten liggen om daaraan te verbeteren.
- Gezien de soms grote verschillen in schoolpopulatie tussen vestigingsplaatsen is voor basisscholen feedback per vestigingsplaats aangewezen en in het SO per cluster van studierichtingen.

Interactief afstandsonderwijs & digitalisering

Groen

38. Welke signalen ontvangt het Commissariaat van ouders, leerlingen en scholen over afstandsonderwijs? Zijn er bepaalde bezorgdheden over de kwaliteit van afstandsonderwijs?

Het is vooral over de individuele toepassing van afstandsonderwijs dat we klachten krijgen. We krijgen ouders aan de lijn die ons melden dat de school hen vraagt hun kind (deeltijds) thuis te houden omdat het gedrag van hun kind voor de school nog moeilijk te hanteren valt. Soms biedt de school dan aan om afstandsonderwijs te organiseren: deels door de lessen online te volgen, deels met taken en opdrachten die naar de leerling gestuurd worden.

Gelijkaardige situaties doen zich voor bij leerlingen die met ingang einde schooljaar definitief uitgesloten worden, wel nog de examens mogen meedoen maar gevraagd

worden om de lessen online te volgen, zodat ze al weken of maanden voor het einde van het schooljaar uit de school weggehouden kunnen worden.

Dat zijn volgens ons oneigenlijke toepassingen. Leerlingen en ouders zouden de mogelijkheid moeten krijgen om hiertegen een klacht in te dienen bij de Commissie Leerlingenrechten.

Een meer algemene bekommernis van onze kant is dat de overheid in zijn communicatie over het decreet over afstandsonderwijs geen helder onderscheid maakt tussen 1) het puur online volgen van klassikale lessen en 2) de weloverwogen inzet van gesofistikeerd digitaal leermateriaal in combinatie met klassikaal lesgeven. Men verwijst dan naar wetenschappelijk onderzoek dat de didactische meerwaarde van 'digitaal afstandsonderwijs' zou aantonen. Maar dat onderzoek heeft het dan uitdrukkelijk over die tweede vorm (inzet van gesofistikeerd digitaal leermateriaal). Het puur online volgen van klassikale lessen biedt geen didactische meerwaarde in vergelijking met de les in de klas meevolgen, al kan het voor sommige leerlingen in sommige situaties een welgekomen redmiddel zijn.

- **Online platformen**

Groen

39. Het kinderrechtencommissariaat wijst ook op het feit dat online platformen soms een bron van stress kunnen zijn voor leerlingen. Sinds september zijn scholen verplicht om afspraken over (digitale) communicatie en deconnectie op te nemen in het school- en arbeidsreglement. Hoe evalueert het Commissariaat dit?

In ons opiniestuk 'Zorgvuldiger omgaan met digitale schoolplatforms is ook in het belang van kinderen en jongeren' van september 2022 verwelkomden we het ontwerpakkoord van de minister van Onderwijs en de sociale partners over digitale communicatie. Dat schooljaar moesten scholen daarover afspraken maken. We zagen het als een kans om kinderrechten sterker te verankeren in het beleid van elke school.

Vanaf dit schooljaar worden scholen geacht om in hun arbeidsreglement en hun schoolreglement afspraken te hebben over digitale bereikbaarheid. We kregen hierover sinds september 2023 geen signalen of meldingen. We hebben ook geen zicht in welke mate de scholen afspraken maakten. We zien in sommige schoolreglementen dat de afspraken in bijlage zijn toegevoegd. We hebben echter niet systematisch elk schoolreglement hierop gecontroleerd. We weten ook niet in welke mate leerlingen inspraak hebben gekregen bij het tot stand komen van de afspraken. En we weten ook niet of de gemaakte afspraken correct worden nageleefd. Dat vraagt een specifiek onderzoek, wat buiten onze opdracht valt.

- **Artificiële Intelligentie**

Open VLD

40. Pagina 75: AI kan een enorme meerwaarde betekenen om smartschool beter te laten functioneren.

Wat is de houding van kinderrechtencommissaris in het breder toepassen van AI in het onderwijs. En dus niet enkel in functie van de schoolorganisatie.

In ons jaarverslag staat: "In een eerste advies bogen we ons in de adviesraad (van Smartschool) mee over de vraag onder welke voorwaarden slimme algoritmes (AI)

leerlingendata uit Smartschool mogen gebruiken om mogelijke 'problemen' in een vroeg stadium te detecteren en te signaleren."

Over de bredere toepassing van AI in onderwijs hebben we nog geen standpunt bepaald. We stellen wel vast dat jongeren (en ouderen) er vaak nog niet in slagen om goed en kritisch om te gaan met de complexiteit van digitale media. Toch zijn ze vragende partij. We moeten technologieën niet verbannen, maar er wijs mee leren omgaan. Dat geldt ook voor AI.

Sancties op school

- **Tuchtmaatregelen op jongere leeftijd**

Groen

41. Vorig jaar al bleek uit cijfers dat steeds meer leerlingen al op jonge leeftijd geschorst of uitgesloten worden op school.

41.1 Hoe evalueert het Kinderrechtencommissariaat deze evolutie?

41.2 Hoe kunnen we vermijden dat zulke ingrijpende maatregelen zo vaak gebeuren?

50

We moeten dit samen zien met de problematiek van (ook voornamelijk basisschool-) kinderen voor wie de school aan de ouders vraagt om ze (deeltijds) thuis te houden omdat hun gedrag voor de school niet langer hanteerbaar is en de draagkracht van het team overschrijdt.

Zoals we eerder al aangaven, stellen we vast dat ook dit soort klachten toeneemt. Dat (basis)scholen – gelijk met die trend – ook vaker bij jongere leerlingen overgaan naar tuchtmaatregelen verrast ons dus niet.

We moeten het ook samen zien met de toenemende vraag naar buitengewoon onderwijs en de toename van zorgnoden in het gewoon onderwijs. We merken dat scholen voor sommige leerlingen (met moeilijk hanteerbaar gedrag) tamelijk snel overstappen van een zorg- naar een sanctiebeleid. Er kan dus wel degelijk een link zijn tussen al die fenomenen. Er is wetenschappelijk onderzoek nodig dat het geheel van die problematieken bekijkt en daarbij best de verschillende pistes die we eerder vernoemden, onderzoekt: Is de draagkracht van schoolteams verminderd? Zijn we nu eerder dan voorheen geneigd om kinderen te gaan labelen als 'problematisch'? Of er is objectief een toename van het soort van gedrag dat aanleiding geeft tot tuchtmaatregelen of tot de vraag aan ouders om hun kind (deeltijds) thuis te houden?

- **Van zorg- naar sanctiebeleid**

Open VLD

42. Pagina 76: Er wordt vastgesteld dat scholen sterke, vrijheidsbeperkende maatregelen nemen bij leerlingen met ADHD of ASS.

Kan hier een cijfer op gekleefd worden? Is er op dat vlak een evolutie?

We kunnen hier moeilijk een cijfer opplakken. Sinds dit werkjaar hebben we hiervoor een aparte categorie voorzien in onze CRM. Het gaat jaarlijks over verschillende klachten en/of het komt aan bod in gesprekken met ouders die ons contacteren met een andere vraag.

Afzondering om een leerling tot rust te laten komen, is een aanvaardbaar pedagogisch principe. Een leerling tijdelijk uit de klas of situatie halen, of tijdelijk de toegang tot de speelplaats ontzeggen, moet altijd een uitzonderlijke en beschermende maatregel zijn voor acute probleemsituaties waarin de integriteit van de leerling, medeleerlingen of schoolpersoneel ernstig in het gedrang is.

We merken op dat het vaker kinderen zijn met een 'label' die gedurende weken elke speeltijd in de voor- en namiddag en tijdens lange middagpauze moet binnen blijven en vaak gewoon moeten stilzitten.

Het gaat om kinderen met bijvoorbeeld ADHD of ASS. Net voor die kinderen is de maatregel niet aangepast aan hun noden en behoeften. Bovendien werkt het niet oplossingsgericht. Hele weken binnen stilzitten maakt het voor kinderen nog extra moeilijk om rustig te kunnen blijven tijdens de lessen.

Dit raakt aan artikel 28 van het kinderrechtenverdrag dat bepaalt dat discipline op scholen verenigbaar moet zijn met de menselijke waardigheid van het kind en moet overeenstemmen met het verdrag. Een leerling langdurig afzonderen is zelfs als preventieve maatregel geen menswaardige behandeling. Eigenwaarde, verbondenheid, autonomie, integriteit en vertrouwen kunnen dan in het gedrang komen.

En aan het recht op vrije tijd en op spel (Artikel 31). Dat geldt ook op school. Voor kinderen zijn speeltijden belangrijk momenten om hun hoofd leeg te maken, om te kunnen bewegen, om te kunnen spelen. Kinderen hebben nood aan frisse lucht. Speeltijden zijn belangrijke momenten om sociale vaardigheden te oefenen. Wanneer een kind gedurende weken elke speeltijd in de voor- en namiddag en tijdens lange middagpauze moet binnen blijven én stilzitten, dan is dat een schending van het recht op spel en vrije tijd.

- **Knipperlichtfunctie**

Vlaams Belang

43. Wat bedoelt u met "installeer een knipperlichtfunctie voor preventieve schorsingen? Wordt ook niet helemaal duidelijk op p. 74

Het gaat over een 'knipperlichtfunctie voor preventieve schorsingen, tijdelijke en definitieve uitsluitingen'. Sommige scholen lijken die veel frequenter toe te passen dan andere scholen. Als een school een leerling definitief uitsluit, dan moet ze dat via een webformulier aan AGODI doorgeven. Op basis van die gegevens kan AGODI makkelijk nagaan welke scholen er op dat vlak 'uitspringen' in vergelijking met andere, even grote scholen met een gelijkaardig studieaanbod en publiek. Die scholen kunnen daar dan een bericht over krijgen. Zoals nu ook gebeurt in het kader van de monitoring van de kleuterparticipatie: basisscholen krijgen enkele keren per schooljaar een melding met de namen van de kleuters die, op basis van de geregistreerde aanwezigheden in de afgelopen periode, tegen het einde van het schooljaar het risico lopen het minimaal vereiste aantal halve dagen aanwezigheid niet te halen – waardoor ze hun schooltoeslag zouden kunnen kwijtspelen. Met zo'n melding beoogt de overheid de betreffende scholen tot actie aan te zetten. Zo'n knipperlicht is dus niet nieuw. Het kan ook voor andere zaken toegepast worden waarvoor het nuttig kan zijn dat een school zich bezint over de interne gang van zaken, zoals het gebruik van definitieve uitsluiting. Voor preventieve schorsing en tijdelijke uitsluiting bestaat momenteel geen meldplicht. Een tijdlang werden daarvoor wel aparte afwezigheids-codes ingevoerd, maar die zijn terug afgeschaft. Dat betreuren wij. We stellen b.v.

vast dat sommige scholen 'preventieve schorsing' als een strafmaatregel hanteren, terwijl het in de regelgeving eigenlijk bedoeld is als een 'bewarende maatregel' om na een incident de rust te herstellen en de verschillende betrokkenen te kunnen horen. Bij een hoogfrequente toepassing van preventieve schorsing zou de school op grond van zo'n knipperlichtfunctie een bericht kunnen krijgen dat nog eens verduidelijkt waarvoor de maatregel bedoeld is en die de school aanzet zich te bezinnen over het gebruik ervan.

- **Volgkaarten en gedragscontracten**

Vlaams Belang

44. Waarom stelt u volgkaarten als louter bestraffend voor? Het gaat toch vaak om expliciet eisen van de regels te volgen - zoals op tijd in de les komen, taken tijdig afgeven, voorbereidingen voor toetsen afgeven, de les aandachtig volgen, ... Uiteraard kan de leerling gesanctioneerd worden als hij zich daar niet aan houdt, of mag dat straffeloos?

We stellen niet dat het gebruik van volgkaarten en gedragscontracten per definitie bestraffend is. We schreven op p. 76 wel: 'Volgkaarten of gedragscontracten schieten hun doel voorbij als ze louter bestraffend zijn en als er verder geen enkele ondersteuning is voor deze jongeren.' We stellen namelijk vast dat sommige scholen volgkaarten en gedragscontracten inderdaad eerder als een soort straf hanteren.

Het KRC vindt begeleidende contracten of volgkaarten waardevolle pedagogische instrumenten om leerlingen bij te sturen. Het is geen dreigmiddel, maar een kans om te werken aan gedragsbeïnvloeding.

De grens tussen een straf en een begeleidende maatregel is echter soms heel dun. KRC vindt het belangrijk om het evenwicht tussen zorg/begeleiding en sanctie te bewaken. Schoolreglementen tonen ook dat deze maatregelen zich doorgaans op het einde van het maatregelencontinuüm bevinden.

KRC wijst vanuit kinderrechtenperspectief op het belang van het regelmatig evalueren van de maatregel:

- Evaluatiemomenten zijn belangrijk om te kijken wat goed en minder goed loopt en hoe het contract/volgkaart (afspraken, ondersteuning en zorg, communicatie) eventueel kan bijgestuurd worden.
- Evaluatiemomenten zijn belangrijk om de leerling een positief perspectief te geven. Dat is ook belangrijk voor het welbevinden en de motivatie van een leerling te bevorderen. Zonder positief perspectief dreigt de maatregel op langere termijn zijn doel voorbij te schieten.
- Evalueren raakt verschillende kinderrechten: recht op hulp en ondersteuning, recht op participatie, belang van het kind, ...

- **Herhaaldelijk definitief uitgesloten leerlingen**

Vlaams Belang

45. Welke oplossing ziet u voor leerlingen die soms in 2 verschillende scholen worden buitengezet op één schooljaar, en dan nog naar een derde school willen gaan, waar ze natuurlijk niet zitten wachten op iemand die al 2 x bewezen heeft dat hij/zij zich niet aan de regels wil houden?

Deze leerlingen worden ook wel carrousselleleerlingen genoemd. Meestal starten deze jongeren in de nieuwe school zonder enige voorbereiding. Maar iedereen weet dat een

jongere die half maart in een nieuwe school start, dit doet vanuit moeilijkheden. Het etiket 'moeilijke leerling' staat als het ware op het voorhoofd gedrukt.

Deze jongeren komen in de nieuwe school terecht in een leerlingengroep waar de leerhouding vaak al broos is. Leerkrachten en leerlingen moeten hierdoor opnieuw werken aan de gewijzigde groepsdynamica, wat niet steeds lukt waardoor opnieuw probleemgedrag ontstaat.

In ons dossier Straffe School uit 2015 gaven we aandachtspunten om nieuwe kansen te creëren in een nieuwe school.

- Verwelkom een nieuwe leerling met ondersteuning en begeleiding, en niet met een maatregel. Recht op een schone lei betekent dat leerlingen eerder in aanraking zouden moeten komen met ondersteunende zorgmaatregelen dan met het (straf- en tucht-)maatregelencontinuüm.
- We vinden het belangrijk dat leerlingen goed geïnformeerd worden over de leefregels op school. Dat bij een elders uitgesloten leerling de leefregels extra onder de aandacht gebracht en toegelicht worden, vinden we goed als het gebeurt vanuit een verbindende visie.
- Als er contact is met de vorige school, vragen we minstens evenveel aandacht te hebben voor de zorginitiatieven die de school wel of niet nam. Wat liep er goed? Wat liep er minder goed? Hou altijd het belang van de leerling voor ogen.
- Heb oog voor de integratie van de nieuwe leerling in zijn klasgroep en in de school. Ondersteun leerlingen die buiten de groep dreigen te vallen.

In Mechelen is er PROS. Dat staat voor Positieve Relaties op School, een samenwerkingsproject tussen de stad en het Centrum voor Geestelijke Gezondheidszorg (CGG) De Pont. Verder werken ook alle Mechelse scholen, CLB's, het Centraal Meldpunt en onderwijsondersteunende diensten nauw samen aan dit project.

PROS biedt hulp aan jongeren om de aansluiting met de school toch opnieuw te herstellen. Als dit niet lukt, is de 'warme overdracht' naar een nieuwe school een goede manier om de scholencarrousel stop te zetten.

Met 'warme overdracht' wordt het proces van overdracht van de ene school naar de andere begeleid. Ze starten in de uitsluitende school met de opmaak van een communicatiefiche, waarbij leerkrachten, directie, CLB, jongere en ouders olijsten wat kwaliteiten en moeilijkheden zijn in de omgang met de jongere en hoe hier best mee om te springen. De bedoeling is een document op te maken dat kansen biedt en handvatten aanreikt om op een respectvolle en duidelijke manier in communicatie met de jongere te gaan. Dit document wordt meegenomen naar de volgende school en overlopen met de leerkrachten van de klas waar die jongere zal terechtkomen. Op die manier verandert PROS de stempel 'moeilijke leerling' naar 'leerling met aandachtspunten die ons helpen om er een goeie weg mee te gaan'. Ook de nieuwe klas wordt betrokken in dit proces. Ze houden met de hele groep een proactieve cirkel, zodat er een positieve kennismaking kan plaatsvinden met de nieuwe leerling en de groep geholpen wordt de nieuwe klasgenoot een goede plek te geven.

En soms is het nodig om de school even op pauze te zetten en te proberen via gesprekken en een alternatieve dagbesteding opnieuw perspectief te creëren en succeservaringen op te doen.

- **Definitief uitgesloten leerlingen die thuiszitten**

Vooruit

46. In het jaarverslag lezen we dat uitgesloten leerlingen soms maandenlang thuiszitten omdat ze geen school meer vinden. Dat is uiteraard schrijnend en onaanvaardbaar. Leerlingen worden niet zomaar uitgesloten, in feite zou er onmiddellijk een NAFT-traject moeten worden gestart die o.a. mee begeleidt naar nieuwe school, maar ook met de jongere gaat kijken wat er is fout gelopen en hoe het op een nieuwe school anders kan. Idealiter komt een NAFT-traject vòòr de uitsluiting, maar ook curatief kan het o.i. worden ingezet. Wat is de ervaring van de KRC met de NAFT-trajecten? Staan er voldoende middelen tegenover? Wat met wachtlijsten? 55

Zie ook vorig antwoord, laatste alinea. Soms kan het nodig om even een pauze in te lassen voor definitief uitgesloten leerling in een andere school begint. En dan kan een NAFT-traject daar een positieve rol in spelen.

Lerarentekort

Groen

47. Welke structurele oplossingen schuift het Commissariaat naar voor om het lerarentekort op te vangen?

We merken vaak in de meldingen die we krijgen dat het lerarentekort een factor is die meespeelt, bv in ontoereikend zorgbeleid op de school, het niet kunnen inspelen op capaciteitsnoden, enz. In ons memorandum pleiten we daarom voor een masterplan dat helpt om de job van leerkracht terug op te waarderen. Voor meer concrete maatregelen moeten we verwijzen naar experts die beter geplaatst zijn om concrete aanbevelingen te formuleren.

48. Kansarme leerlingen zijn vaker het slachtoffer van het leerkrachtentekort. Zijn er volgens het Commissariaat specifieke maatregelen nodig voor scholen met veel leerlingen die opgroeien in kansarmoede?

In ons memorandum verwijzen we ook naar de vaststelling dat veel jonge leerkrachten er relatief snel de brui aangeven. En dat gebeurt vaker in scholen met een groter aandeel kansarme leerlingen, omdat de job van leerkracht daar als lastiger ervaren wordt. Sommigen spelen daarop in met de suggestie leerkrachten in scholen met een sterk kansarm publiek een extra beloning te geven. Dat is een mogelijke piste. Maar die roept natuurlijk ook wel heel wat praktische vragen op: welke indicatoren gebruik je daarvoor? Waar leg je de cesuur? Werk je dan met één extra loontrap of met verschillende trappen, enz. Onze suggestie, in ons memorandum, is om (daarnaast) ook te werken aan een meer evenwichtige sociale mix in scholen. En om ervoor te zorgen dat ook de schoolteams de diversiteit in onze maatschappij weerspiegelt.

- **Gratis schoolmaaltijden**

Open VLD

49. Pagina 51-52: De kinderrechtencommissaris drukt in het haar jaarverslag haar steun uit voor (gratis) schoolmaaltijden. In welke mate ziet de kinderrechtencommissaris het aanbieden van schoolmaaltijden als een onderdeel van een gelijke onderwijskansenbeleid?

Om met volle aandacht te kunnen meedoen aan de leeractiviteiten op school is voor leerlingen een gezond ontbijt en een gezond middagmaal belangrijk. Leerlingen die daarvan verstoken blijven, zullen minder goed leren en hun talenten minder goed ontwikkelen. Door gezonde schoolmaaltijden aan te bieden, krijgen leerlingen dus meer gelijke onderwijskansen. Soms wordt aangehaald dat voorzien in schoolmaaltijden geen opdracht is voor het onderwijs, maar we horen geregeld van mensen op het terrein dat ze niet anders kunnen dan actie te ondernemen. En dat het feit dat er hier rond vaak geen of weinig ondersteuning is voor scholen er net voor zorgt dat ze hier veel energie moeten in steken. Bovendien blijkt uit internationaal onderzoek dat Vlaanderen één van de weinige regio's is waar er hier geen beleid over bestaat. We verwijzen voor meer informatie naar ons recente advies over de schoolmaaltijden: https://www.kinderrechten.be/sites/default/files/2023-12/Advies_2023_2024_07_Advies_Garandeer_gezonde_schoolmaaltijden_voor_elk_kind.pdf

Groen

50. Het jaarverslag roept opnieuw op om dringend werk te maken van beleid rond schoolmaaltijden. Het jaarverslag haalt aan dat veel scholen prijzen voor schoolmaaltijden moesten optrekken. Heeft het commissariaat er zicht op hoe vaak dat gebeurt, en hoe vaak voor ouders een reden is om hun kind(eren) niet meer op school te laten eten?

Helaas hebben wij hier geen zicht op. Hier is volgens ons ook geen onderzoek over beschikbaar. Er is enkel de bevraging van het VCOV: VCOV vzw (2023) Bevraging ouders over middageten op school. <https://www.vcov.be/ouderinfotheek/vcov-bevragingen-rapporten/bevraging-ouders-middageten-op-school>

51. Het Commissariaat zit mee in de stuurgroep van onderzoek dat de problematiek van honger op school in kaart moet brengen. Zijn er al eerste inzichten uit dit onderzoek, bijvoorbeeld over de omvang van het probleem?

Dat klopt. Het onderzoek is intussen afgewerkt. De stuurgroep moet nog samenkomen om de resultaten te bespreken en er zijn nog geen tussentijdse resultaten bekend gemaakt. Het Instituut Gezond Leven, dat het onderzoek mee heeft opgevolgd, heeft laten weten dat de vrijgave van het onderzoek niet voor april moet verwacht worden.

52. Het Commissariaat is met vele verschillende actoren in gesprek over schoolmaaltijden. Welke aanbevelingen neemt de Commissaris daaruit vooral mee richting de Vlaamse Regering?

61

Hiervoor verwijzen we graag naar het advies dat we hierover opmaakten in december 2023, gekoppeld aan de Europese kindgarantie: <https://kinderrechten.be/advies/garandeer-gezonde-schoolmaaltijden-voor-elk-kind>

- **Financiële problemen in het gezin**

Groen

53. Financiële problemen vormen vaak de ondertoon van gesprekken. Komen er signalen binnen dat schoolkosten vaker een probleem vormen voor gezinnen? Welke aanbevelingen doet het Commissariaat daarrond?

Vorig schooljaar kregen we twee klachten over schoolkosten:

- Één over een school die een schoolpsycholoog inschakelt en daarvoor jaarlijks een prijs van 250 € aanrekent,
- Één van een vader die weigert de schoolfacturen te betalen om dat die te weinig transparant zijn over de kosten die worden aangerekend (kopies, ...)

Het Kinderrechtencommissariaat pleit al jaren voor de invoering van een maximumfactuur in het secundair onderwijs. In ons memorandum

(https://kinderrechten.be/sites/default/files/2023-06/Memorandum2024_Kinderrechtencommissariaat_20230623_update.pdf) schrijven we hierover het volgende:

De school- en studiekeuze van jongeren mag niet beperkt worden door financiële overwegingen. Dat is nu vaak wel het geval. Gemiddeld betalen ouders 1.309 euro per jaar voor de eerste graad secundair en er zijn grote verschillen in aangerekende kosten tussen scholen. Zeker voor de algemene eerste graad zou dat niet mogen. Bij ruim 1 op de 10 leerlingen hebben ouders problemen om de schoolfactuur te betalen. Digitalisering, stijgende vervoerskosten (ook voor openbaar vervoer), dure meerdaagse schoolreizen en samenwerking met externe boekenleveranciers hebben veel impact op de schoolfactuur. Terwijl leerlingen nu ook kosten moeten maken voor internet, laptop en printer, zijn de kosten voor boeken niet gevoelig gedaald. Gemiddeld zijn de facturen voor drukwerk en schoolmateriaal zelfs nog gestegen. Bovendien blijkt dat sommige dure handboeken amper gebruikt worden. Neem daarom de maximumfactuur voor het secundair onderwijs op in de regelgeving en geef de scholen genoeg werkingsmiddelen. Ondersteun scholen om een kostenbewust beleid te voeren. Praktijkvoorbeelden tonen aan dat dat een win-win is voor ouders én voor scholen. Het risico dat kinderen uitgesloten worden, wordt kleiner, en de scholen kampen minder met onbetaalde rekeningen. Scholen die nu al met een maximumfactuur werken, blijken bovendien niet minder uitstappen te doen. Voor gezinnen die het financieel moeilijk hebben, biedt de automatische schooltoeslag in het groeipakket extra steun. Maar die toeslag dekt de studiekosten niet.

Thuiszitters

- **Monitoring en maatregelen**

Vooruit

54. In het jaarverslag verwijst het KRC naar hun memorandum waarbij ze vragen naar een monitoring van inclusie en van kinderen die niet op school zitten (definitieve uitsluitingen, langdurig en chronisch zieke leerlingen en thuiszitters). Thuiszitters zijn leerlingen van wie de school de ouders vraagt hun kind voltijds of deeltijds thuis te houden omdat het gedrag of de problematiek van het kind de draagkracht van het team overschrijdt. Kan het KRC aangeven hoe groot ze die groep van 'thuiszitters' inschatten? Welke maatregelen zijn nodig om deze

situaties zoveel als mogelijk te vermijden? Zijn er nog andere groepen van 'thuiszittende' leerlingen? Zo ja, welke en wat zijn de oorzaken? 63

We zijn momenteel volop bezig met een onderzoek naar de problematiek van 'thuiszitters'. Dat hopen we in het najaar te kunnen afronden. In het voorjaar 2025 volgt dan een studiedag.

We maken een onderscheid tussen 'thuiszitters' die al op de radar van AGODI staan en 'thuiszitters onder de radar'. Leerlingen die vaak problematisch afwezig, zijn en vroegtijdige schoolverlaters worden al op regelmatige basis opgevolgd in het kader van de wet op de leerplicht. Ook de aanwezigheid van niet-leerplichtige kleuters op school wordt door AGODI op basis van de gegevens in Discimus al regelmatig opgevolgd. Basisscholen krijgen 3 x per schooljaar een rapport dat vermeldt welke kleuters – gelet op hun afwezigheidsfrequentie – tegen het einde van het schooljaar het risico lopen niet te voldoen aan het vereiste aantal halve schooldagen aanwezigheid om hun schooltoeslag te kunnen behouden. De school kan dan tijdig actie ondernemen. Een gelijkaardig knipperlichtfunctie zou ook nuttig zijn voor langdurig en chronisch zieke leerlingen, zodat de school hen een aanbod voor synchroon internet-onderwijs (Bednet) en TOAH kan doen – waartoe ze feitelijk verplicht zijn, maar wat vaak niet gebeurt – zo blijkt.

In ons onderzoek focussen wij op 'thuiszitters' die onder de radar blijven:

- leerlingen van wie de school aan de ouders vraagt ze (deeltijds) thuis te houden – meestal omdat hun gedrag niet meer hanteerbaar is voor de school,
- definitief uitgesloten leerlingen die na 2 weken nog geen nieuwe school gevonden hebben.

Pesten en andere vormen van grensoverschrijdend gedrag op school

• Monitoring welbevinden en meldpunt pesten

Vooruit

55. Het KRC ijvert voor een monitoring van het welbevinden op school en de organisatie van een meldpunt voor pestproblemen en grensoverschrijdend gedrag. Op welk niveau ziet het KRC het meldpunt? Zien zij ook een intern/extern meldpunt? Is er een taak weggelegd voor de Onderwijsinspectie?

Groen

56. De klachtenlijn van het Commissariaat ontvangt meldingen over verschillende vormen van grensoverschrijdend gedrag door schoolpersoneel. Het kan gaan om overdreven sancties, vertrouwelijke informatie over leerlingen delen, maar ook over discriminatie, racistisch taalgebruik of stigmatisering, uitschelden of intimidatie. Ouders hebben vaak het gevoel dat hun melding bij directies niet ernstig genomen wordt, zeker als het over racisme gaat. Er zijn ook nog steeds veel meldingen over pesten door medeleerlingen. Vaak zijn leerlingen met een handicap of ontwikkelingsstoornis het slachtoffer. Dit zijn zorgwekkende signalen.

56.1 Welke aanbevelingen doet het KRC rond preventie van deze verschillende vormen van grensoverschrijdend gedrag, zowel door leerkrachten als door medeleerlingen?

- 56.2 *Hoe kunnen we scholen versterken en sensibiliseren om klachten ook daadwerkelijk aan te pakken en op te volgen?*
- 56.3 *Hoe kunnen we scholen specifiek versterken in omgang met racisme?*
- 56.4 *Hoe kijkt het KRC bijvoorbeeld naar de stopzetting van de subsidies voor vzw School zonder Racisme?* 68

Scholen zijn nu al verplicht een anti-pestbeleid te voeren. En bij orde- en tuchtmaatregelen zijn ze er volgens het Kinderrechtenverdrag toe verplicht steeds de waardigheid van de leerling te respecteren. Dat is een voldoende basis om scholen daarop aan te spreken als ze daarin in gebreke blijven. Hoe succesvol het beleid van een school op die vlakken is, hangt mede af van het beleidsvoerend vermogen van de schoolleiding. Daarop toezien en hen zo nodig daarin ondersteunen is de taak van resp. de onderwijsinspectie en de pedagogische begeleidingsdiensten. Daarnaast is er ook het platform 'Kies kleur tegen pesten' waar scholen een beroep op kunnen doen als ze hun aanpak willen verbeteren.

We hanteren ook de wegwijzers die werden opgesteld door 'Alles over Pesten'. *Alles over Pesten* wil de toegang tot hulpverlening zo laagdrempelig mogelijk maken door bestaande hulplijnen in kaart te brengen

Voor ons is het belangrijk dat leerlingen en ouders aanspreekpunten hebben waar ze terecht kunnen als ze maken krijgen met pesten of ander grensoverschrijdend gedrag:

- In de eerste plaats intern in de school,
 - Met keuze tussen meer dan één persoon voor het geval de persoon die het eerst aanspreekpunt vormt zelf voorwerp van de klacht is,
- Daarnaast extern,
 - School nabij – hier heeft het CLB een rol te vervullen
 - Het schoolbestuur
- Instanties 'in derde lijn': te contacteren als melding bij de eerste of de tweede lijn niets uithaalt.
 - Hier speelt bijvoorbeeld de Klachtenlijn van het Kinderrechtencommissariaat een rol en – specifiek voor klachten over discriminatie en racisme – het VMRI (Vlaams Mensenrechteninstituut). Zij kunnen – indien gewenst – een bemiddelende rol spelen tussen leerling/ouders en school.
 - Kinderen en jongeren kunnen daarnaast ook nood hebben om hun hart te luchten – daarvoor zijn er hulplijnen zoals Awel, CLBchat, JACchat, Overkop, ...
- In laatste instantie, als de school 'blind' blijft of zelf niet geneigd is ondersteuning te vragen bij CLB, PBD, Kies kleur tegen pesten, etc. zou dat o.i. bij een Meldpunt bij de overheid gemeld moeten kunnen worden. Dat Meldpunt kan dan – indien dat nodig blijkt – de onderwijsinspectie inschakelen.
- Het spreekt vanzelf dat bij ernstig grensoverschrijdend gedrag dat als een strafbaar feit gezien kan worden, politie en gerecht ingeschakeld dienen te worden, in een zo vroeg mogelijk stadium.

Bovenstaande punten zijn elementen in een keten van aanpak wanneer zich een concreet probleem van pesten of ander grensoverschrijdend gedrag – al dan niet racistisch gekleurd – voordoet. Daarnaast lijkt het ons ook nodig dat scholen preventief werken om dat soort gedrag te vermijden en leerlingen te leren hoe ze er ade-

quaar op kunnen reageren (als slachtoffer of als omstaander), bijvoorbeeld door lessen te wijden aan thema's als pesten, grensoverschrijdend gedrag, discriminatie of racisme. Middenveldorganisaties die werken rond racisme in het onderwijs kunnen hierin een ondersteunende rol spelen.

In de recente brede bevraging van de Scholierenkoepel in 2023 bleek dat in het secundair onderwijs racisme met 28% de derde plaats inneemt op de prioriteitenlijst van de scholieren. De Scholierenkoepel vraagt in hun memorandum om in te zetten op middenveldorganisaties die werken rond racisme in het secundair onderwijs. We ondersteunen het belang van middenveldorganisaties met die opdracht.

Andere vragen (niet over onderwijs)

- **Jeugdhulp**

Open VLD

57. Wat betreft jeugdhulp is de uitdaging enorm te noemen: meer plaatsen, meer personeel, indijken van de instroom. Het leed van kinderen is groot. Hebt u ervaringen met de netwerken 1 gezin 1 plan? Kunnen zij volgens u ofwel vermijden dat er instroom is ofwel de uitstroom helpen begeleiden door een strak plan op te zetten in de gezinnen van de kinderen om de gedwongen plaatsing te kunnen beëindigen op het moment dat dit kan?

Een evaluatie van de werking van 1G1P kunnen wij niet maken. Er zijn daar wel al evaluatierapporten over gemaakt, recent door Hogeschool ODISEE.

58. Het rapport haalt aan dat de meerderheid van de pleegplaatsingen vandaag netwerkplaatsingen zijn en pleit voor meer ondersteuning. De diensten pleegzorg zijn vandaag diegenen die in contact staan met pleegouders. Zouden we de ondersteuning van pleegouders kunnen verbeteren door meer expertise binnen te brengen in de diensten pleegzorg, bijvoorbeeld eerstelijnspsychologen? We hebben al meermaals in de krant gelezen dat pleegouders het moeilijk vinden om hun problemen op vlak van pleegzorg te bespreken met de dienst pleegzorg. Krijgt u daar signalen rond?

We krijgen daar signalen over en verwijzen hiervoor naar vorige jaarverslagen. Bijkomende versterking van de pleegzorgdiensten waardoor ze in meer ondersteuning kunnen voorzien van pleeggezinnen zou een goede zaak zijn. We verwijzen naar de pleegzorgdiensten zelf voor de vraag over de manier waarop ze het beste zouden kunnen versterkt worden.

59. Op p.40 lezen we het verhaal van Jayden die soms in agressie uitbarst en zijn pleegmoeder zelfs al probeerde te wurgen. Dan stelt zich de vraag of dit wel een kind is dat thuishoort in pleegzorg. Hebt u de indruk dat kinderen bij pleegouders worden geplaatst die daar niet thuishoren omdat hun problematiek te ernstig is om opgevangen te worden door een pleeggezin terwijl daar meer omkadering nodig is?

Door het gebrek aan gepaste hulpverlening vandaag in Vlaanderen voor heel wat gezinnen zitten kinderen en jongeren soms niet op de juiste plek. Dit kan een zware impact hebben op hun eigen ontwikkeling en welzijn maar ook ouders, verzorgers, pleegouders in zeer moeilijke situaties brengen.

60. *Op p. 41 ev. beschrijft het rapport de conflicten tussen ouders en pleegouders en het belang van het kind dat geschaad wordt. Ziet u een methodiek om daar te komen tot een meer redelijke oplossing of is dat conflict eigen aan de situatie?*

Vanuit een kinderrechtenperspectief is het fundamenteel dat het belang van het kind centraal staat. Dit belang van het kind moet in elke individuele situatie apart afgewogen worden. De relatie en samenwerking tussen ouders en pleegouders is vaak delicaat en iets waar goed over afgestemd moet worden, met ondersteuning van de pleegzorgdienst.

61. *Op meerdere plaatsen in het jaarverslag is er sprake van een grote personeelsuitval. Heeft u een goed beeld van waarom mensen uitvallen? Ik kan mij inbeelden dat het leed van de kinderen een impact heeft op het welzijn van de opvoeders die op een bepaald moment voor hun eigen welzijn moeten stoppen met dit werk. Is er voldoende psychologische begeleiding voor de opvoeders?*

Dat horen wij vaak vertellen door hulpverleners; het is een samenloop van omstandigheden: hoge werkdruk en complexe thuissituaties van kinderen, personeelstekorten die druk leggen op teams,... Soms is er door grote turnover en het vertrekken van ervaren personeelsleden echt te weinig ervaring aanwezig in teams, wat opnieuw de druk verhoogt.

- **Justitie:** T.E.R.

Open VLD

62. *De kinderrechtencommissaris heeft opmerkingen bij de gegevensbank voor terrorisme en het feit dat ook "kinderen van" worden opgenomen, ook met betrekking tot het feit dat het Agentschap Opgroeien mee zou moeten schrijven aan de gegevensbank. Er zijn kinderrechten, maar dat is een zwaard dat langs twee kanten snijdt. Er zijn de rechten van de kinderen van terroristen en er zijn de rechten van de andere kinderen (vb. het recht op leven). Is net dat het meeschrijven door het Agentschap Opgroeien niet in het belang van de kinderen omdat zij de situatie van de "kinderen van" in het juiste perspectief kunnen plaatsen aangezien ze vaak deze gezinnen opvolgen?*

N-VA

63. *Hit/no-hit: het voorstel van het Kinderrechtencommissariaat is dat Opgroeien enkel toegang zou hebben tot hit/no hit van minderjarigen in de databank. Wat is nog de meerwaarde voor Opgroeien als ze enkel en alleen hit/no-hit kunnen zien?*

Het Agentschap Opgroeien verplichten om te lezen én mee te schrijven aan de GGB, is voor ons een brug te ver. Het voorontwerp zet daardoor het recht op hulpverlening van minderjarigen, het beroepsgeheim van hulpverleners en het decreet rechtspositie van minderjarigen onder druk.

We verwijzen voor de argumentatie hiervan naar ons advies:

<https://www.kinderrechten.be/advies/schaaf-vanuit-kinderrechten-voorontwerp-bij-van-wet-tot-oprichting-van-gemeenschappelijke>

N-VA

64. *Gegevensbank terrorisme (radicalisering) (p. 90)*

Minderjarigen die "als kinderen van strijders die naar het buitenland zijn getrokken," kunnen belanden in de gegevensbank T.E.R. (terrorisme, extremisme)

en radicaliseringsproces). Jullie willen hen daaruit halen, maar erkent wel dat zij moeten worden opgevolgd. Hoe zien jullie zo'n opvolging concreet? 76

Eens de minderjarigen terug in België zijn, is het belangrijk om op te volgen hoe het met hen gaat. Deze kinderen hebben vaak ontzettend veel meegemaakt, soms hebben ze hier ouders (moeders) die in de gevangenis zitten. Vaak verblijven de kinderen bij de brede familie of in een voorziening. De jeugdhulp is dan verantwoordelijk om deze kinderen op te volgen. Nu gebeurt dat al.